

3. Нацбанк перерахує в казну більше 65 млрд. гривень прибутку до 11 травня // УНІАН [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://economics.unian.ua/finance/1029056-natsbank-pererahuje-v-kaznu-bilshe-65-mlrd-griven-pributku-do-11-travnya.html>.

4. Офіційний курс гривні до іноземних валют // Національний банк України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.bank.gov.ua/control/uk/index>.

5. Прогнози курсу гривні // Європейська Україна [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://eukraina.com/news/prognozi_kursu_grivni/2015-01-05-21857.

6. Що буде з гривнею у 2015-му? // Українська правда [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.pravda.com.ua/inozmi/deutsche-welle/2014/12/26/7053361/>.

Марина ВАРГА

студентка факультету банківського бізнесу

Тернопільський національний економічний університет

Науковий керівник:

д.е.н., професор Дзюблюк О.В.

ОСОБЛИВОСТІ РЕАЛІЗАЦІЇ МОНЕТАРНОЇ ПОЛІТИКИ НБУ В УМОВАХ ФІНАНСОВОЇ ДЕСТАБІЛІЗАЦІЇ ТА КРИЗОВИХ ЯВИЩ В ЕКОНОМІЦІ

На сьогоднішній день в умовах становлення нових економічних відносин в Україні, формування та розвитку банківської, валютної та інших систем, подолання наслідків світової фінансово-економічної кризи та інтеграційних і глобалізаційних процесів, виникає важливе питання: «Як реагує центральний банк на всі загрози, які виникають з боку цих процесів, в Україні?»

Центральні банки висвітлюють свою офіційну позицію щодо режиму монетарної та валютної політики в документі, який в Україні називається «Основні засади грошово-кредитної політики», які оприлюднюються з 2002 року. Вже у 2002 році НБУ проголосив намір щодо поступового створення умов, необхідних для переходу в перспективі до прямого таргетування інфляції, де-факто з 1997 року і частково до сьогоднішнього дня в Україні діє монетарний режим — таргетування валютного курсу. Зробивши аналіз засад грошово-кредитної політики щодо вибору позиції НБУ в частині визначення монетарного режиму з 2002-2013 рр., можна зробити висновок, що оприлюднений намір щодо переходу до режиму таргетування інфляції НБУ прямо підтверджував в Основних засадах грошово-кредитної політики у 2004-2006 рр. У 2007 р. НБУ змінив назву монетарного режиму з «таргетування інфляції» на «режим, що базується на цінній стабільності». В 2013 р. було вперше офіційно зазначено, що «реалізація грошово-кредитної політики в 2013 та подальших роках здійснюватиметься на засадах використання основних елементів монетарного режиму, що базується на цінній стабільності». Таким чином, перехідний період до нового монетарного режиму тривав 11 років. Однак, чи було відображено це в практичній діяльності НБУ, а не тільки в Основних засадах грошово-кредитної політики?

Для відповіді на дане запитання проведемо кореляційний аналіз інструментів монетарної політики та індикаторів грошового ринку.

Так, з метою більш ґрунтовного аналізу впливу монетарних індикаторів на макроекономічні показники, вважаємо за потрібне виокремити таких чотири етапи як: 1) докризовий період (з 01.01.2004 до 01.01.2008 рр.); 2) період кризи з 01.01.2008 до

01.01.2010 рр.; 3) період поживлення економіки (01.01.2010 до 10.01.2014 рр.); 4) період кризи 2014 року.

Аналізуючи динаміку курсу гривні по відношенні до долара США та динаміку індексу споживчих цін, можна стверджувати, що впродовж останніх десяти років НБУ дотримувався монетарного режиму таргетування валютного курсу, адже в більшості періодів, курс гривні по відношенню до долара США, на відміну від індексу споживчих цін, був стабільним та мав фіксоване значення.

Провівши кореляційний аналіз впливу валютного курсу на індекс споживчих цін з урахуванням часових лагів, можна зробити висновок, що при стабільному курсі гривні (тобто, кореляція є від'ємною) інфляція знижується, а в кризовий період, зокрема 2014 року, при девальвації гривні – інфляція зростає.

Кореляційний зв'язок динаміки валютного курсу та індексу споживчих цін, є досить суттєвим, що відображає високу залежність ІСЦ від валютного курсу. Так, в до кризовий період вплив валютного курсу на ІСЦ є досить суттєвим в нульовому періоді, а потім з кожним наступним місяцем кореляція зменшується, тобто часовий лаг впливу валютного курсу на ІСЦ становить 1 місяць. Можна сказати, що в докризовий період в Україні, при стабільному валютному курсі інфляція зменшувалась. Що стосується кризи 2008-2009 рр., то в даний період залишився тісний зв'язок кореляції між динамікою курсу гривні та інфляції. Так, на початку 2008 року спостерігалось збільшення інфляції при ревальваційних тенденціях динаміки курсу гривні (що є дещо парадоксальним), однак в даному випадку однією із основних причин інфляції може бути «кредитний бум», який спровокував зростання гривневої грошової маси, а отже і зменшення внутрішньої вартості гривні – знецінення грошей. З іншого боку «кредитний бум» можна розглядати як одну із причин впливу на курс гривні, адже зростання грошової маси автоматично призводить до зростання попиту на іноземну валюту, а отже створює девальваційний тиск на національну грошову одиницю. Пізніше, девальвація гривні призвела до короткострокового зростання інфляції, а після стабілізації курсу гривні інфляційні тенденції знизились.

В період поживлення економічного зростання кореляційний зв'язок між валютним курсом і інфляцією слабшає, що свідчить про стабілізацію курсу гривні та появи інших немонетарних чинників інфляції.

У 2014 році – період військово-політичної та економічної кризи – девальвація курсу гривні має чіткий вплив на інфляцію, що і підтверджується тісним кореляційним зв'язком, тобто внаслідок зростання валютного курсу відбувається зростання інфляції.

Що ж стосується іншого монетарного індикатора – кредитів рефінансування, які мають досить суттєвий вплив на величину валютного курсу, який в кінцевому підсумку впливає на інфляційні тенденції.

Однак, детально проаналізувати вплив кредитів рефінансування на зростання валютного курсу не можна, оскільки кредити рефінансування здебільшого надаються найбільшим банкам, які, очевидно, використовують дані кошти для спекулятивних операцій на валютному ринку і, в силу свого статусу та величини, можуть спровокувати зростання валютного курсу. На наш погляд, саме за такої ситуації кореляційний аналіз показує помірний зв'язок між динамікою кредитів рефінансування та динамікою валютного курсу.

Таким чином, аналізуючи монетарну політику впродовж останніх десяти років, можна стверджувати, що де-факто в Україні діяв монетарний режим таргетування

валютного курсу, оскільки НБУ встановлював його фіксоване значення, та шляхом валютних інтервенцій і адміністративних заходів намагався забезпечити його стабільність. Шляхом забезпечення стабільного курсу досягалися стратегічні цілі монетарної політики, зокрема зростання зайнятості, збалансування платіжного балансу, зростання виробництва, забезпечення стабільності цін.

Павло ВАСИЛИНА
студент факультету банківського бізнесу
Тернопільський національний економічний університет
Науковий керівник:
к.е.н., доцент Галицейська Ю.М.

СУЧАСНИЙ СТАН РЕФІНАНСУВАННЯ НБУ КОМЕРЦІЙНИХ БАНКІВ

Одним з головних критеріїв готовності і здатності України до вирішення актуального питання світової інтеграції є стійкість банківської системи, що впливає на фінансову стабільність країни в цілому. А для забезпечення стійкості банку та ефективного проведення ним активних операцій, зокрема і кредитування реального сектору, банківській установі вкрай важливо постійно підтримувати об'єктивно необхідне співвідношення між трьома складовими – власним капіталом банку, залученими і розміщеними ним коштами шляхом оперативного керування їхніми структурними елементами, а це означає підтримання ліквідності на належному рівні. При виникненні проблеми із ліквідністю банківської установи останні мають змогу звернутися за кредитом до НБУ з метою отримання в позику необхідної їм кількості грошових коштів, тобто отримати рефінансування.

Національний банк України використовує інструменти грошово-кредитної політики, а саме рефінансування банківських інститутів, з встановленням облікової ставки за наданими кредитами, з ціллю забезпечення стабільного функціонування платіжної системи та запобіганню виникнення банківських криз. Спочатку політика рефінансування використовувалася виключно як інструмент дії на стан грошово-кредитного обігу. На сучасному етапі розвитку грошової системи нашої країни рефінансування використовується як інструмент фінансової допомоги та підвищення рівня капіталізації комерційних банків. Ціллю позичальника-комерційного банку найчастіше є вирішення завдання: отримання кредиту на більш вигідних умовах, наприклад, по нижчій ставці, що дозволяє йому знижати свої витрати [4].

Якість кредитного портфеля по операціях рефінансування оцінюється експертами на сьогоднішній день як кредити з високим ризиком, оскільки існує значна питома вага простроченої заборгованості, погіршення фінансового стану позичальників та проблем реалізації застав. В звітності Національного банку України дані кредити визначаються як «знецінені кредити».

Головна мета, з якою здійснюється кредитування комерційних банків, — це підтримка їх ліквідності у разі непередбачуваних кризових явищ. Кредитування здійснюється за допомогою операцій РЕПО, кредитів наданих шляхом проведення тендерів, дисконтування векселів, кредитів овернайт, рефінансування через операції на відкритому ринку та різні стабілізаційні кредити [5].